

Bryologická exkurze na vápence do okolí Teplic nad Bečvou

SVATAVA KUBEŠOVÁ & JANA TKÁČIKOVÁ

datum: 14. 4. 2013 • vedoucí: Svatava Kubešová, Jana Tkáčiková

První jarní exkurze Moravskoslezské pobočky ČBS proběhla ve spolupráci s Moravským zemským muzeem (Brno) a Muzeem regionu Valašsko. Exkurze byla určena – už tradičně – k prozkoumání některé ze zajímavých bryologických lokalit. Tentokrát jsme se rozhodli nejen navštívit z pohledu bryologa atraktivní lokalitu, ale také uspokojit nedočkavost těch, kterým po dlouhé zimě chyběla první jarní procházka. Dohromady na exkurzi přišlo 14 účastníků. Naštěstí se neopakovala situace z loňského roku, kdy jsme se ve stejném termínu místy brodili téměř metrovými závějemi sněhu v údolí Černé Ostravice v Moravskoslezských Beskydech. I díky této zkušenosti jsme letos zvolili níže položenou Moravskou bránu a vápencové stráně.

Exkurze směřovala k **Hranické propasti**, do Národní přírodní rezervace **Hůrka u Hranic** a do jejího blízkého okolí. Přípravu na exkurzi velmi usnadnil (a potenciální účastníky nalákal) aktuálně zpracovaný seznam mechorostů NPR Hůrka včetně historie bryologického průzkumu (Hradílek & Halda 2010). Mohli jsme se těšit na řadu vzácných druhů v poslední době objevených či potvrzených na území rezervace (cf. Hradílek & Halda 2010). Z osmi taxonů uvedených v některé z kategorií červeného seznamu (Kučera et al. 2012) se nám podařilo ověřit výskyt ohrožené (VU, zranitelný taxon) játrovky **ježenky Rossettiho** (*Cololejeunea rossettiana*) na jediném místě – vápencovém balvanu v závrtu poblíž propasti (obr. 2b). Zbývající ohrožené druhy se nám ověřit nepodařilo. Důvodem není výrazné zhoršení podmínek v rezervaci, ale omezená časová i prostorová kapacita naučných exkurzí. Ve většině případů se jedná o mechy velmi malých rozměrů, k jejichž nalezení je potřeba časově náročný podrobný průzkum. Exkurze byla zaměřena především na demonstraci běžných druhů mechorostů.

Nalezli jsme 9 játrovek a 55 mechů, dohromady 64 mechorostů (příl. 1). Z běžných druhů jsme nově zjistili pro NPR Hůrka u Hranic druhy: **vousatěnku nehetnatou** (*Barbula unguiculata*), **kronďlovku klamnou** (*Fissidens dubius*) a potvrdili dříve zde zaznamenaný, ale současným průzkumem neověřený mech **měřík pilovitý** (*Mnium marginatum*).

Použité zdroje

- Hradílek Z. & Halda J. P. (2010): Mechorosty a lišejníky Národní přírodní rezervace Hůrka u Hranic. – Acta musei richnoviensis, sect. natur 17: 29–56.
Kučera J., Váňa J. & Hradílek Z. (2012): Bryophyte flora of the Czech Republic: updated checklist and Red List and a brief analysis. – Preslia 84: 813–850.

Příloha č. 1 – Seznam nalezených taxonů

(sestavily L. Mikulenková, S. Kubešová, J. Tkáčiková)

Nálezy označené hvězdičkou (*) jsou dokladovány v herbářích BRNM a VM.

Revidováno Z. Hradílkem: *Conocephalum salebrosum*, *Fissidens exilis*, *F. taxifolius* a *Weissia controversa*.

Seznam lokalit:

- 1 – Hranice: NPR Hůrka u Hranic, červená turistická trasa mezi železniční stanicí Teplice nad Bečvou po Hranickou propast (250 m SV železniční stanice Teplice n. B.), v lese, na západně orientovaném svahu, 260–300 m n. m. (49°31'54"N, 17°44'58"E)
- 2 – Hranice: ústí Hranické propasti a její nejbližší okolí, závrt poblíž Hranické propasti, cca 300 m n. m. (49°31'54"N, 17°45'01"E)
- 3 – Černotín: pole asi 50 m V od Hranické propasti, cca 300 m n. m. (49°31'50"N, 17°45'03"E)
- 4 – Hranice: železniční nádraží Teplice nad Bečvou, trávník a zděná rampa, cca 260 m n. m. (49°31'50"N, 17°44'54"E)

játrovky

Chiloscyphus profundus: 2; **Cololejeunea rossettiana* (VU): 2; **Conocephalum salebrosum*: 2;
Frullania dilatata: 1;
Lejeunea cavifolia: 2;
Metzgeria conjugata: 2;
Plagiochila porelloides: 2; *Porella platyphylla*: 1;
Radula complanata: 1.

mechy

Abietinella abietina: 4; *Alleniella besserii*: 1, 2; *Amblystegium serpens*: 2; *Anomodon attenuatus*: 1; *Anomodon viticulosus*: 1; *Atrichum undulatum*: 1;
Barbula unguiculata: 1; *Brachytheciastrum velutinum*: 1, 2; *Brachythecium albicans*: 4; *Bryoerythrophyllum recurvirostrum*: 2; *Bryum argenteum*: 4; *Bryum caespiticium*: 4; *Bryum capillare*: 1; *Bryum rubens*: 3;
Calliergonella cuspidata: 4; *Ceratodon purpureus*: 4; **Cirriphyllum crassinervium*: 2; *Ctenidium molluscum*: 1;
Dicranella heteromalla: 2;
Encalypta streptocarpa: 1;
Fissidens bryoides: 1; *Fissidens dubius*: 1; **Fissidens exilis*: 2; **Fissidens taxifolius*: 1;
Homalia trichomanoides: 2; *Homalothecium lutescens*: 4; *Homalothecium sericeum*: 1; *Hypnum cupressiforme*: 1;
Isothecium alopecuroides: 1;
Leucodon sciuroides: 1;
**Mnium hornum*: 1, 2; **Mnium marginatum*: 1, 2; *Mnium stellare*: 1, 2;
Orthotrichum anomalum: 4; *Oxyrrhynchium hians*: 1;
Plagiomnium cuspidatum: 1; **Plagiomnium rostratum*: 2; **Plasteurhynchium striatulum* (LC-att): 1, 2; *Platygyrium repens*: 1; *Polytrichum formosum*: 2; **Pseudoleskeella nervosa*: 1; *Pterigynandrum filiforme*: 1;
Rhynchostegium murale: 1;
Sciuro-hypnum populeum: 1; *Seligeria cf. donniana*: 1; *Schistidium crassipilum*: 1; *Syntrichia ruralis*: 4;
Taxiphyllum wissgrillii: 2; *Thamnobryum alopecurum*: 2; *Thuidium assimile*: 4; *Tortula acaulon*: 3; *Tortula muralis*: 2, 4; *Tortula subulata*: 1; *Tortula truncata*: 3;
**Weissia controversa*: 1.